

Mededelingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging
Geraardsbergse steenweg 267
9231 Gontrode

De Boskrant

januari-februari 1987	ISSN 0773 137X	2-maandelijks tijdschrift 17de jg. nr.1
REDAKTIERAAD : Boury, F. Coppens, H. De Bruycker, P. De Schuyter, J. De Wever, B. De Wulf, R. Dua, V. Geldhof, P. Lust, N. Maertens, Ph. Meuleman, B. Roekaerts, M. Roggeman, G. Roskams, P. Saey, F. Van Boghout, E. Vanden Bil, V. Van Haeren, R. Van Look, K. Van Miegroet, M. Van Slycken, J. Vitse, Th.	inhoud	
EINDREDAKTIE : Dua, V.	Redaktioneel	1
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : Lust, N.	Aanbevelingen van het wereldbosbouwkongres	2
V.B.V. Geraardsbergse steenweg 267 9231 Gontrode. Tel. 091/52.21.13	De teelt van eetbare houtzwammen	7
ABONNERING : Pers.abonnement 350,- Studenten 200,- te storten op P.C. 000-1027867-55	Beleid : Eurostat Het T.G.V.-rapport in Vlaanderen en het milieu-effektrapport	10 12
	Uit de Vereniging : Algemene Vergadering Vlaamse Bosbouwvereniging Europees Jaar van het Milieu Verslag van de 'Studiekringdag 1986' ingericht door de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging Men zegt ...	14 14 15 16
	Uit de Provincie : "Hoge Bosraad" te Raveels !	17
	Buitenland : De Reuzepanda in China	18
	Boekennieuws	21
	Info	23

redaktioneel

1986 : Het jaar van de gemiste kansen

Bij het begin van een nieuw jaar hoort traditiegetrouw een soort terugblik en evaluatie van wat voorbij is.

Voor de sektor Bosbouw in Vlaanderen komt men daarbij tot een vrij ontmoedigende vaststelling : er is namelijk niets gebeurd in het voorbije jaar, in ieder geval niets wezenlijks, schokkends of op zijn minst opmerkelijks.

Het jaar 1986 zal dan ook ongemerkt in de archieven verdwijnen onder de kenletter O van Onbelangrijk (of Onbenullig of Onnodig te onthouden). Natuurlijk zijn de problemen niet veranderd en kunnen we nog altijd ons zelfde liedje zingen : het slepend bosdekreet, het probleem van de bosverzwakking, de "golf"-bedreigingen, het willekeurig geknabbel aan het bospatrimonium, de noodzaak van een geregionaliseerde bosbouwonderzoeksentiteit, enz. Men is er in 1986 nog maar eens aan voorbij gegaan en alles is gebleven zoals het was.

Alhoewel ... van heel ver komt wel een andere wind gewaaid : op supranationaal niveau, meer bepaald door de EEG, wordt een enigszins veranderde bosbouwkoers gevaren, waarbij het bos wordt erkend als een valabele oplossing voor de kommunautaire landbouwoverschotten. Niettegenstaande in de meeste EEG-lidstaten daar reeds actief werk wordt van gemaakt, is deze nieuwe wind nog niet (officieel) doorgedrongen in de Belgische landbouwmiddens en blijkt het zelfs moeilijk om daarrond een gedachtenwisseling op gang te brengen. Trouwens ook vanuit de sektor Bosbouw is er (terecht) enige argwaan en reserve. Misschien dat 1987 het jaar wordt waarin deze materie fundamenteel wordt bediskuteerd en aangepakt.

En we durven het bijna niet zeggen, maar misschien wordt 1987 wel het jaar waarin het bosdekreet uiteindelijk toch zal goedgekeurd worden (Gebeuren er nog wonderen ?). In ieder geval hopen we dat 1987 niet wordt zoals het voorbije jaar, namelijk een jaar vol gemiste kansen.

Namens de redaktieraad,
Vera Dua

AANBEVELINGEN VAN HET WERELDBOSBOUWCONGRES.

INLEIDING

In september 1986 werd in Joegoslavië door de IUFRO (Internationale Vereniging voor Bosbouwonderzoeksinstituten) het 18de wereldbosbouwkongres georganiseerd. Onder het motto "*Bosbouw ten dienste van de maatschappij*" bogen meer dan 2 000 studenten, onderzoekers en praktijkmensen van over de gehele wereld zich over de belangrijkste problemen, uitdagingen en bevindingen van de hedendaagse bosbouw. Omwille van het grote internationale belang van dit kongres publiceren wij de integrale (vertaalde) kongresbesluiten en aanbevelingen met enkele bedenkingen van uit de VBV.

OVERWEGINGEN

Overleven en welstand van de mens is afhankelijk van het behoud van bomen en bossen, van de produkten, de diensten en de voordelen die ze ons bieden.

Het grote publiek is zich niet voldoende bewust van de socio-ekologische en milieu-impakten van het verlies van deze hulpbronnen en wetenschappers doorgronden deze impacten niet ten volle.

Tengevolge van expansie van de landbouw, urbanisatie en overexploitatie van de bossen zelf is er een dramatisch verlies aan beboste oppervlakte in de tropen. Oplossingen voor dit probleem liggen politiek en cultureel zeer moeilijk: in deze lan-

den is immers doorgaans een gebrek aan sociale stabiliteit, de bevolking groeit exponentieel en er zijn wijzigingen in het grondbezit.

Even dreigend is de toenemende schade aan de bossen van de gematigde streken veroorzaakt door pollutie van diverse aard: industrie, verkeer, verwarming van woningen. Naast de bossen worden ook de lucht, het water en de bodem hierdoor getroffen.

Alhoewel exakte oorzaak-gevolgrelaties tot op vandaag onvoldoende gekend zijn, kunnen wetenschappers toch voldoende informatie aandragen om voorlopige maatregelen te nemen.

De rol die research hier te spelen heeft wordt onvoldoende erkend en het onderzoek zelf is vaak niet adequaat en onvoldoende doelgericht. Daarenboven werden de voorgestelde oplossingen zelden in praktijk gebracht omdat er onvoldoende geld en middelen ter beschikking staan of omdat de omzetting van theoretische onderzoeksresultaten in praktische aanbevelingen ontbreekt.

AANBEVELINGEN

Regeringen en internationale ontwikkelingsorganisaties die het socio-ekonomische belang van bomen en bossen onderkennen, moeten fondsen ter beschikking stellen voor het wetenschappelijk onderzoek

en de ontwikkeling en toepassing van geschikte en duurzame beheerssystemen voor de natuurlijke rijkdom die het bos is. Ze zouden met de nodige urgentie de sociale, politieke en ekonomische oorzaken van ontbossing en pollutie opnieuw moeten bestuderen.

Het bosbeheer en de professionele bosbouwers zijn zich bewust van de complexe relaties tussen bossen, de omgeving en de nationale socio-ekonomische welstand. Ze behoren dan ook voldoende belang te hechten aan relevant onderzoek, specifiek met betrekking tot ontbossing in de tropen en de milieubezoeiding in de gematigde streken. Verantwoordelijken voor bosuitbreiding en onderzoekers moeten de toepasbaarheid van wetenschappelijke bevindingen ten spoedigste bewerkstellingen zodat de socio-ekonomische en omgevingsgebonden bosbouwproblemen zouden opgelost geraken.

Gezien de beperking van onderzoeksfondsen moeten onderzoeks- en opleidingsinstellingen methodes ontwikkelen om het nut van hun onderzoek te evalueren en om de prioriteit van verschillende onderzoekstopics aan te geven. Dit kan gestimuleerd worden door het uitschrijven van een wetenschappelijke prijs in dit onderzoeksdomein. Ze dienen er over te waken dat de bosbouwonderzoeksprogramma's gericht zijn op belangrijke wereldproblemen als de groeiende behoefte aan voedsel, hout, energie en de kwalitatieve achteruitgang van het milieu.

De IUFRO is zich terdege bewust van de bedreigingen die ontbossing en pollutie betekenen voor het mensdom. Daarom dient de IUFRO te streven naar een uitbreiding van haar speciale programma's voor ontwikkelingslanden en de oprichting van een pa-

rallel interdisciplinair programma, gericht op de oorzaken en gevolgen van pollutie en op een geïntegreerd beheer terzake.

Nieuwe IUFRO-programma's en bestaande onderzoeksgroepen moeten, gezien de vernietigende internationale betekenis van deze twee hoofdproblemen, in samenwerking met andere onderzoeksinstituten, bestaande informatie verzamelen en synthetiseren. Standaardmethodes voor de waarnemingen moeten op punt gesteld worden. Korte-termijnmaatregelen om bossen in leven te houden dienen bestudeerd te worden. Lange-termijnstudies met betrekking tot oorzaak en gevolg moeten opgestart worden. De relevantie van de kennis voor landen waar de problemen nog niet waarneembaar zijn, moet worden beoordeeld. De IUFRO dient tevens regeringen, administraties en het grote publiek op een gepaste manier voor te lichten.

STANDPUNTEN VAN DE VBV TERZAKE

De Vlaamse Bosbouwvereniging onderschrijft deze tekst volledig. Wij willen er evenwel nog enkele overwegingen vanuit onze specifieke situatie naast plaatsen, dit zonder de ganse problematiek uitvoerig uit de doeken te doen.

ONTBOSSING IN DE TROPEN

1. Het tropisch regenwoud is een gemeenschapsgoed, gans de wereld draagt verantwoordelijkheid voor het voortbestaan ervan. Hoewel "*ver van ons bed*" zijn de ontwikkelingen in de tropen niet zonder belang voor ons en onze Vlaamse bosbouw.
2. Het tropisch regenwoud herbergt een schat aan genetisch potentieel dat

van een ongekennde waarde is, ook op economisch vlak. Dit potentieel kan onmogelijk in zaadbanken of botanische tuinen worden bewaard.

3. Het tropisch regenbos heeft een zeer grote invloed op het wereldklimaat.
4. Het tropisch regenbos is niet de belangrijkste zuurstofproducent op aarde, aangezien het een even grote hoeveelheid zuurstof verbruikt bij de kompostering als het produceert bij de fotosynthese.
5. Het tropisch regenbos verdwijnt aan een hallucinant tempo. Naar schatting met een snelheid van zowat 210 000 km² per jaar of 40 ha per minuut, per seconde zowat een voetbalveld groot en dit seconde na seconde tik-tak-tik-tak-tik-tak-tak-tak.

6. Hoewel de export van hout uit de tropen de laatste 30 jaar vervijftienvoudigde, tegenover slechts een verdubbeling van het binnenlands verbruik, is de exploitatie niet de grootste oorzaak voor de ontbossing. De zwerflandbouw (shifting cultivation) is de belangrijkste oorzaak en op zijn beurt het gevolg van een exponentieel toenemende bevolking.

7. Als het tropisch regenbos na kapping al de kans krijgt zich te herstellen, duurt het eeuwen voor de oorspronkelijke toestand hersteld is.
8. De oplossing van de problemen van het tropisch regenbos gaan grotendeels de mogelijkheden van de bosbouwer te buiten en dienen gezocht te worden in de verandering van sociale gewoonten, het op punt stellen van nieuwe landbouwmethoden en een vermindering van de brandhoutbehoefte (veralgemening van gebruik van houtskool, meer rendabel maken van verbrandingsprocessen etc.). Toch kan de bosbouw een belangrijke bijdrage leveren en wel op de volgende wijze :

- uitwerken van een strenge boswetgeving, vb. Liberia eist per m³ hout die geëxploiteerd wordt een vast bedrag voor herbebossing. Per m³ hout die als rondhout (dus niet gezaagd; niet verwerkt) geëxporteerd wordt, dient een bijkomende premie betaald te worden ;
- aanleggen van productiebossen. Ondanks de ekologische gevaren die hieraan verbonden zijn, valt dit veruit te verkiezen boven een exploitatie in het oerwoud ;
- het opdrijven van de houtproductie

in de gematigde streken, wat resulteert in een vermindering van de importbehoefte. Het stimuleren van het gebruik van inlands hout. Het verwerken van houtafval, verminderen van het papierverbruik en het optimaliseren van productieprocessen met hout als grondstof.

POLLUTIE IN DE GEMATIGDE STREKEN

1. In ons land komt nog geen bossterfte op grote schaal voor zoals dat bv. in Frankrijk, West-Duitsland en Polen gekend is.
2. Op basis van beperkte waarnemingen bestaat het sterke vermoeden, dat een achteruitgang van de bosvitaliteit, te wijten aan milieu-invloeden, bestaat. Wijzigingen in de samenstelling van de neerslag, oppervlaktewaters en de bodemmineralen werden onmiskenbaar opgemeten.
3. In ons land bestaat geen gestructureerd net van waarnemingspunten om eventuele vitaliteitsvermindering vroegtijdig op te sporen. Er werden totnogtoe geen speciale kredieten ter beschikking gesteld om een doelgericht onderzoek op touw te zetten. Op 19.11.1986 werd door de EG-ministers van Landbouw besloten om 10 miljoen ECU ter beschikking te stellen voor een gemeenschappelijke observatie en meting van de schade door luchtverontreiniging. Dit besluit is veel minder ambitieus dan wat de EG Kommissie op het oog had, in feite wordt op die manier minder dan 1 Bfr. per ha bos geïnvesteerd. Maar het is, zoals dat heet, een eerste stap.
4. Naast de verzuring geïnitieerd door

SO₂ en NO_x in de lucht, spelen zeker factoren als NH₃ (vetmesterijen) en de verstoring van de voedingselementenbalans in de bodem door aanrijking met stikstof en fosfor een rol in het zuure depositie verhaal.

5. De bosbouwer kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de huidige en eventuele toekomstige schade. Het is zelfs niet duidelijk of homogene, gelijkjarige bestanden met exoten meer vatbaar zijn.
6. Wel kunnen een aantal bosbouwkundige besluiten worden getrokken :
 - zoals ten opzichte van elke biotische en abiotische schadeverwekker biedt een zo gevarieerd mogelijk bosareaal de meeste kans voor overleving ;
 - het is zo al niet onmogelijk dan toch zinloos genetische selectie door te voeren met de bedoeling "pollutieresistente" boomsoorten te bekomen. Enkele redenen hiervoor zijn o.a. de kostprijs van de operatie, de tijd die het zou vergen (pollutiepatronen wijzigen relatief snel), selectie tegen een dergelijke faktor leidt tot verarming van het genetisch potentieel zodat andere functies in het gedrang komen ;
 - wat we vandaag in de Europese bossen waarnemen wijst op de belangrijke signaal-functie van het bos voor wijzigende milieu-omstandigheden. In dit licht zien wij eventuele kuraatieve maatregelen zoals bekalking, toediening van voedingselementen om de gewijzigde minerale samenstelling tengevolge van N-aanrijking weer in evenwicht te brengen als

erg diskutabel.

Ze werken daarenboven niet steeds groeibevorderend ;

- de huidige problemen zijn in feite eerder van socio-ekonomische aard dan van bosbouwkundige oorsprong. Het is zonder meer duidelijk dat het stopzetten van de giflozingen door onze industrie eerder een kwestie van centen en veel minder van technische beperkingen is.

Bij dat ekonomische kunnen daarenboven verschillende vraagtekens geplaatst worden :

1. de financieel-ekonomische gevolgen van de voortschrijdende pollutie zijn onvoldoende becijferd maar zullen zonder twijfel gigantisch zijn.
2. bepaalde produktiesystemen zijn slechts op mikroschaal ekonomisch rendabel, zo bv. de intensieve vee-teelt. Deze is de oorzaak van de hoge

en schadelijke NH_3 -vervluchting. Het is gekend dat er in West-Europa een groot vleesoverschot is en dat de prijzen kunstmatig laag worden gehouden.

In tegenstelling tot het "grote knal" pessimisme, dat een vernietiging van het mensdom als gevolg van een atoomkonflikt vreest, wint de evenmin rooskleurige gedachte veld dat ons leefmilieu op een meer sluipende wijze, hoe langer hoe meer, aan kwaliteit inboet. Als de bosbouwer door objektieve waarnemingen en een boven alle twijfels verheven bezorgdheid om "het bos ten dienste van de maatschappij" hier een duiding kan doen, is dat alvast een positief punt om deze tekst te besluiten.

ir. B. Meuleman
Hoofd sectie bosbouw LISEC
Bokrijk-Genk

Afgestorven fijnsparbestand in West-Duitsland.

De eerste vormen van paddestoelenkultuur vinden wij terug in Frankrijk in 1650. Sindsdien, en dit vooral sedert de tweede wereldoorlog, zijn tal van andere natuurpaddestoelen in kultuur gebracht. Het betreft hier zowel hout- als stro- en mestbewonende soorten.

Paddestoelen bezitten, in tegenstelling tot groene planten, geen chlorofyl. Voor de synthese van hun eigen noodzakelijke organische stoffen zijn zij daarom aangewezen op de afbraak van vreemdlevend of dood organisch materiaal. Deze organische stoffen worden eerst geïnfecteerd door het mycelium of zwamvlok van de betreffende paddestoelsoort. Het mycelium is een netwerk van schimmeldraden, 1 cel breed, dat de voedingsbodem doorzeeft en hem afbreekt. Op bepaalde klimaatsafhankelijke tijdstippen produceert het mycelium paddestoelen : dit zijn de vruchtlichamen.

Houtbewonende zwammen beschikken over cellulose-, hemicellulose- en lignine-afbrekende enzymen.

Zij worden beschouwd als primaire afbrekers in de natuur : zij zijn in staat het organisch materiaal als dusdanig (d.i. zonder dat het een voorafgaande verandering moet ondergaan), af te breken. Zij komen parasitair of saprofytair voor, hetgeen soortgebonden is.

De populairste eetbare houtzwam in onze

streken is de oesterzwam, *Pleurotus sp.*

Reeds in de oudste boeken over bospaddestoelen is de oesterzwam beschreven als een zeer smakelijke boomzwam. Zij komt in de natuur in gans de wereld algemeen voor als houtbewonende paddestoel. Zij groeit saprofytisch op dood loofhout, op stammen van zieke bomen. Ze is een zgn. 'zwakteparasiet' : enkel als een boom om een of andere reden verzwakt is en een verminderde weerstand bezit, kan hij aangetast worden door oesterzwammen. Op gezonde bomen kan de oesterzwam niet groeien.

De oesterzwam (*Pleurotus sp.*).

In de 19de eeuw probeerde men deze zwam te kweken door rijpe paddestoelen in kontakt te brengen met afgezaagd loofhout. De houtblokken werden dan vochtig gehouden en in bepaalde gevallen gebeurde het dat het hout geïnfecteerd werd door het mycelium van de oesterzwam.

Sedert 1910 werd gezocht naar methoden die de oesterzwamgroei konden intensifiëren. Men maakte voor het eerst gebruik van zgn. 'broedwit' als entstof. Dit broedwit is een cultuur van zwamdraden op een ultrasteriele voedingsbodem. Hiermee werden vers afgehakte houtblokken en dikke takken ingeënt. Eens dat de zwamdraden het hout doorgroeid hadden, produceerden ze op geregelde tijdstippen vruchtlichamen, en dit gedurende verschillende opeenvolgende jaren. Deze methode kende een grote verspreiding in Tsjechoslovakije, Hongarije en Duitsland. Zij wordt nog altijd toegepast voor liefhebbersteelt.

In 1970 kweekte de Hongaarse professor EGER voor het eerst oesterzwammen op een voedingsbodem van gepasteuriseerd stro. Deze methode werd als peperdure brevetlicentie verkocht aan de meeste Europese landen. Vanaf dan breidde de teelt zich sterk uit.

Heden zijn er reeds verschillende cultuurvormen beschikbaar die zich op allerlei manieren van elkaar onderscheiden.

De meest algemene soort is de blauwe oesterzwam, *Pleurotus ostreatus*. Zij vormt vruchtlichamen bij temperaturen tussen 4 en 15°C en wordt daarom tot de winterrassen gerekend. De kleur varieert van grijs tot antracietblauw.

De rassen die hogere temperaturen vereisen worden 'zomerrassen' genoemd. Ze zijn lichtbruin, beige, roomkleurig of geel gekleurd.

Het vlees van de oesterzwam is wit. Het ruikt zeer aromatisch en heeft een uitgesproken smaak. De rand van de hoed is bij jonge exemplaren naar beneden gebogen. Later staat hij horizontaal en bij overrijpe exemplaren is hij omhooggericht. De lamellen aan de onderkant van de hoed zijn wit en staan dicht opeen. De steel zit meestal niet in het midden van de hoed. Hij is wit of lichtgrijs van kleur.

Andere inheemse teeltbare houtzwammen zijn fluweelpootje (*Collybia velutipes*) en bundelzwammen (*Pholiota sp.*). Zij groeien saprofytair op afgestorven loofhout. De teelt ervan betekent dus geen gevaar voor het bomenbestand.

Anders is het gesteld met parasitaire houtzwammen. De honingzwam (*Armillariella mellea*) bv. is eetbaar mits bakken of koken. Door middel van zwarte rhizomorfen loopt zij over de grond van boom tot boom. Ze veroorzaakt een witte rot die uiteindelijk leidt tot het afsterven van de aangetaste gastheer. De honingzwam komt niet in aanmerking voor teelt.

De op wereldschaal meest geproduceerde houtzwam is de Japanse shiitake, *Lentinus edodes*. De produktie bedroeg in 1979 meer dan 170 000 ton. Ter vergelijking : in '79 werden 400 000 ton kampernoelies geproduceerd.

Reeds 60 jaar na Chr. poogde men shiitakes te kweken door beschimmeld hout of

rijpe paddestoelen in kontakt te brengen met afgezaagde eikeboomtakken.

Tegenwoordig gebruikt men entgriffels, dit zijn houten tapjes die door speciale technieken worden doorweven met shiitake-schimmeldraden. Die schuift men in een naar breedte en diepte passend boorgatje, waarna men de geënte stammen ingraaft. Na ± 7 maand worden de stammen rechtop gezet om de vruchtzetting op gang te brengen. Men oogst iedere regenperiode op voorwaarde dat het niet minder dan 7°C is, en dit gedurende 4 jaar.

De shiitake is vooral interessant omwille van zijn cholesterolverlagende en antivirale werking.

A. Van Belle

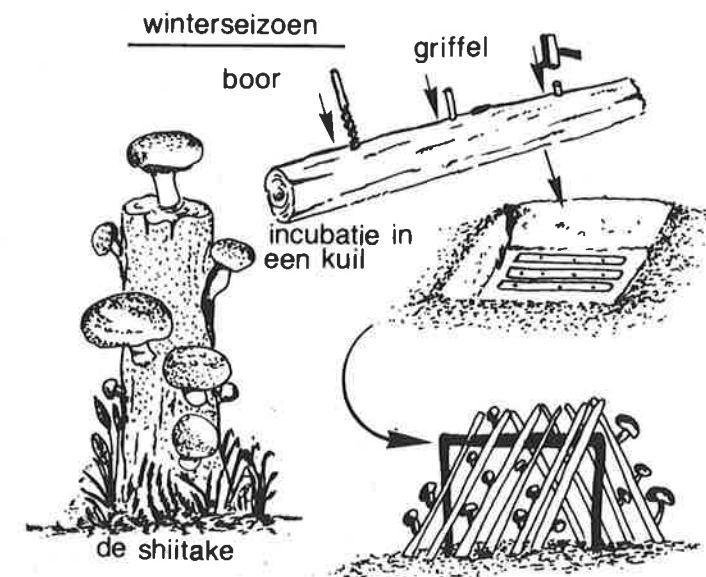
Verdere informatie te verkrijgen bij :

ir. A. Van Belle
Paddestoelencentrale
Visserij 167
9000 Gent
tel. 091/24.27.79 of 091/28.44.16

ir. P. Sedeyn
Micoblanco
Gaverestraat 74-78
9220 Merelbeke
tel. 091/30.24.49

lic. M. Verfaillie
Broedhandel "De Zwamdraad"
Kapelse steenweg 673
2070 Ekeren
tel. 031/64.41.73

ir. M. Leyman
Oude Truierbaan 36
3500 Hasselt
tel. 011/27.08.21

E U R O S T A T

Door de E.E.G. wordt een statistische bosbouwinventaris opgemaakt (EUROSTAT), waarbij gegevens i.v.m. de bosoppervlakte, de houtkappingen en de houtmarkt van alle E.G.-lidstaten worden gebundeld en dit voor de periode 1981-1984.

Voor België werden daarin de volgende gegevens opgenomen :

<u>Bosoppervlakte (1984)</u>	<u>x 1000 ha</u>	<u>%</u>
Totale bosoppervlakte	624.6	100
bebost	606.7	97.1
niet-bebost	17.9	2.9
<u>Eigendomsstatuut (1984)</u>	<u>x 1000 ha</u>	<u>%</u>
Staatsbossen	82.0	13.1
Bossen openbare instellingen	219.2	35.1
Privé-bossen	323.4	51.8
	624.6	100
<u>Bedrijfsvorm (1984)</u>	<u>x 1000 ha</u>	<u>%</u>
Hooghout	436.4	73.4
Middelhout	114.2	19.2
Hakhout	44.1	7.4
	594.7	100

Houtkappingen (x 1000 m³)
(zonder schors)

1981	NH	LH	totaal
Staatsbos	169	108	277
Bossen openbare instellingen	487	278	765
Privé-bos	802	589	1 391
Totaal	1 458	975	2 433

1982	NH	LH	totaal
Staatsbos	194	124	318
Bossen openbare instellingen	522	299	821
Privé-bos	862	646	1 508
Totaal	1 578	1 069	2 647

1983	NH	LH	totaal
Staatsbos	168	125	293
Bossen openbare instellingen	585	335	920
Privé-bos	914	609	1 523
Totaal	1 667	1 069	2 736

1984	NH	LH	totaal
Staatsbos	180	140	320
Bossen openbare instellingen	563	358	921
Privé-bos	1 059	657	1 716
Totaal	1 802	1 155	2 957

Verdeling naar sortimenten (1984)

	NH	LH	totaal
<u>Rondhout</u>			
stamhout	1 017	562	1 579
mijnhout	54	-	54
palen, masten, ...	126	-	126
Totaal rondhout	1 197	562	1 759
<u>Pulphout</u>	535	113	648
<u>Brandhout</u>	70	480	550
Algemeen totaal	1 802	1 155	2 957

Publikatie van deze statistische inventaris wordt voorzien in de loop van 1987. Het is de bedoeling dat EUROSTAT met een vaste periodiciteit verschijnt zodat de evolutie van de bosbouwsituatie en de houtmarkt, voor alle lidstaten, op de voet kan gevolgd worden.

V. Dua

HET T.G.V.-PROJEKT IN VLAANDEREN EN HET MILIEU-EFFEKTRAPPORT

Meer en meer wordt het duidelijk dat Minister De Croo, ten koste van alles, zijn plannen wil doordrijven inzake het T.G.V.-projekt. De argumenten van de tegenstanders worden nauwelijks aanhoord en meestal als ouderwets van de tafel geveegd.

Vanuit verschillende hoeken wordt aangedrongen op een ernstige studie terzake. De meest aangewezen weg hiervoor is het opstellen van een milieu-effektrapport (MER).

Nu Vlaanderen eindelijk bedeed is met een "Instituut voor Natuurbehoud" zou je denken, dat het maken van een MER een prioritaire opdracht zou zijn van een dergelijk Instituut. Het komt derhalve toch wel verrassend over te horen, dat de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, de heer J. Lenssens, aan het Instituut voor Natuurbehoud enkel gevraagd heeft na te gaan welke elementen in een dergelijk MER dienen uitgewerkt te worden. Hij verzocht het Instituut eveneens om, zo mogelijk, de te volgen methode op te geven en enkele voorlopige resultaten aan te geven.

Aan deze opdracht heeft het Instituut intussen voldaan. Het heeft zijn rapport neergelegd onder de titel "Globale beschouwingen en eerste elementen voor een milieu-effektrapport".

Alhoewel wij uiteindelijk uitzien naar het echte MER, is het goed even kennis te nemen van dit rapport.

Het rapport moet, volgens de auteurs, beschouwd worden als een voorstudie van een MER, die de ruimtelijke ekologische aspecten behandelt, zoals benaderd vanuit de natuurbehoudssektor. Een echt MER moet, steeds volgens de auteurs, vanuit een veel ruimere visie worden opgebouwd door een multidisciplinair team van deskundigen (Deze stelling doet bij ons het vermoeden rijzen dat de auteurs insinueren dat het Instituut voor Natuurbehoud zelf geen MER kan uitwerken, bij gebrek aan een multidisciplinair team van deskundigen. Dit lijkt op een zelfbekentenis, die spijtig genoeg wat laat komt, maar waaraan in de toekomst dus maar moet verholpen worden).

Ter informatie geven wij een overzicht van de inhoud van het rapport, dat uit 8 hoofdstukken bestaat en 65 bladzijden omvat plus bijlagen.

- Hoofdstuk I geeft een summiere historische situering van de milieu-effektrapportering en schetst de doelstellingen en vereisten van een MER.
- Hoofdstuk II handelt over de opbouw van een MER en zijn plaats in het beleid.
- Hoofdstuk III stelt het T.G.V.-projekt voor, voor zover het bekend is.
- Hoofdstuk IV behandelt de aktuele positie van het T.G.V.-projekt in de afwikkeling van een MER.
- Hoofdstuk V discuteert milieu-impaktanalyse en T.G.V.
- Hoofdstuk VI geeft een schematische en voorlopige beschrijving van de ingrepen en activiteiten van het T.G.V.-projekt.

- Hoofdstuk VII handelt over de beoordeling van de milieu-effecten.
- Hoofdstuk VIII bespreekt de grondinname en -beïnvloeding door het T.G.V.-projekt als gevolg van een voorlopige analyse van enkele steekproeven.

Het rapport geeft, in een samenvatting, enkele voorlopige cijfers. Onderstaand wordt dit gedeelte praktisch integraal overgenomen.

"Projectie van het tracé uit de steekproef op het gewestplan leert dat vooral agrarische gebieden (74 km, 56 %, hiervan 1/5 landschappelijk waardevol) en natuurgebieden (15 km, 11 %) worden doorsneden. Vergelijking met de oppervlakten van de gewestplan-bestemmingen voor geheel Vlaanderen toont dat relatief veel groengebieden doorsneden worden : natuurgebieden (V1 : 6 % ; TGV : 11 %), natuurreservaten (V1 : 1 % ; TGV : 3 %) en bufferzones (V1 : 1 % ; TGV : 6 %).

De minimale ruimte-inname voor dit tracégedeelte, uitgaande van een tracébreedte van 15 m, wordt geschat op 197 ha, waarvan 45 % agrarisch gebied, 12 % landschappelijk waardevol agrarisch gebied, 13 % industriegebied en 12 % natuurgebied. Rekening houdend met de tracé-aanleg en de dienstwegen, is een inname van 40 m breedte vermoedelijk een meer realistisch cijfer (dan 15 m). Het ruimtebeslag wordt dan geschat op 530 ha. Binnen een bereik van 1,5 km van de tracés A2 en N2 (Brussel-Keulen via Herentals) liggen 68 woongebieden, woonuitbreidingsgebieden of woongebieden met landelijk karakter. Hiervan worden 34 gebieden doorsneden, 42 gebieden liggen op minder dan 150 m afstand.

Voor het geheel van alle alternatieve tracés, liggen 28 beschermde natuurgebieden, op een totaal van 87 voor dit gedeelte van Vlaanderen, binnen een bereik van 2,5 km van een mogelijk tracé ; hiervan liggen 7 gebieden op minder dan 100 m afstand en 3 gebieden worden doorsneden. Uit projectie van de tracés op de globale natuurkaart voor Vlaanderen, blijkt dat de aanleg van de tracés gepland wordt door het gewestgedeelte met het grootste aanbod aan natuurpatrimonium. Ook vergelijking met de Biologische Waarderingskaart van België bevestigt de talrijke potentiële ecologische knelpunten.

Voor zover uitvoerbaar, werd nagegaan welke gerangschikte landschappen en dorpsgezichten in de omgeving van de tracés gesitueerd zijn. Ook hieruit blijken enkele mogelijke onvermijdelijkheden.

Mogelijke spanningsvelden komen eveneens tot uiting wanneer blijkt dat de TGV-lijnen doorheen een aantal afgewerkte of in uitvoering zijnde ruilverkavelingen wordt gepland. Dit geldt met name voor de tracés in de Noorderkempen en de omgeving van Herentals, en voor de tracés in het Haspengouwse. Hierdoor zou een gedeeltelijke herziening van deze zware procedure noodzakelijk worden, wat een aanzienlijke overheidsuitgave zou vergen. Projectie van de tracés op meer globale kaarten toont dat in diverse concepten van ruimtelijke planning, het behoud van open ruimten of samenhangende natuur- en landschapscomplexen in het gedrang komen. Dit blijkt uit de Benelux Structuurschets, de ligging van waardevolle grensoverschrijdende landschappen, de afbakening van speciale beschermingsgebieden voor het behoud van de vogelstand in de EEG en de structuurschets voor Vlaanderen."

uit de vereniging

ALGEMENE VERGADERING VLAAMSE BOSBOUWVERENIGING

De algemene vergadering van de Vlaamse Bosbouwvereniging gaat door te Buggenhout op zaterdag 28 februari om 10.00 uur in "Ter Roest", Kamerstraat 54, 9360 Buggenhout. Bij deze gelegenheid zullen een 4-tal sprekers een korte voordracht houden over "De toekomst van het bos" :

- Prof.dr.ir. M. Van Miegroet : Wat is bosbouw ?
- J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu : Het bosbeleid.
- Dr.ir. V. Dua, A.R.O.L. : Europese perspectieven.
- De heer De Vynck, Febelhout : De houtverwerkende nijverheid.

Aan het O.C.M.W. van Diest wordt de Groene Wimpel overhandigd.

De vergadering wordt besloten met een receptie en een gezamenlijk middagmaal. Iedereen is welkom.

*

EUROPEES JAAR VAN HET MILIEU

Ter voorbereiding van het Europees Jaar van het Milieu werd een Vlaams regionaal comité (Vlareco) opgericht. Dit comité heeft een viertal werkgroepen opgericht, namelijk : gemeente, industrie, media en onderwijs.

De Vlaamse Bosbouwvereniging is vertegenwoordigd in de werkgroep "gemeente". Zij verdient daarin vanzelfsprekend de belangen van het bos, voornamelijk onder het motto "Een bos voor uw gemeente".

Precies zoals het internationaal natuurbeschermingsjaar in 1970 een zeer grote stimulans is geweest voor de bescherming van het milieu (o.a. oprichting van de Vlaamse Bosbouwvereniging), moet het Europees Jaar van het Milieu een verdere doorbraak betekenen.

Ter informatie volgen enkele belangrijke data en activiteiten.

- 19 maart 1987 : officiële opening van het Europees Jaar van het Milieu door de E.E.G. te Brussel.
- 20 tot 31 juli 1987 : internationaal ekologisch jeugdkamp (15 tot 18 jaar) in België.
- augustus 1987 : Europese campagne voor de bescherming van de bossen.
- 28 en 29 nov. 1987 : boomplantingsdagen in de landen van Noord-Europa.
- maart 1988 : officiële sluiting van het Europees Jaar te Bonn.

VERSLAG VAN DE 'STUDIEKRINGDAG 1986', INGERICHT DOOR DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE BOSBOUWVERENIGING

Op 2 december 1986 nam de VBV deel aan de studiekringdag te Wageningen, die als onderwerp had "HET BOSBEDRIJF : EROP TOELEGGEN OF ERAAN VERDIENEN ?"

Op het programma stonden volgende punten :

- de situatie van de Nederlandse bosbedrijven ;
- de mogelijkheden om op korte en langere termijn de bedrijfseconomische uitkomsten te verbeteren ;
- de rol van de verschillende bosfuncties in de bedrijfsresultaten.

Als eerste spreker stelde Prof. A. van Maaren dat de Werkgroep Financiering Bosuitbreiding in 1984 tot de slotsom kwam dat in Nederland, zonder belangrijke overheidssteun, geen rendabele bedrijfsvoering mogelijk is, wanneer de grondkosten voor rekening van het bosbedrijf zijn.

Het bedrijfseconomisch rendement kan volgens hem verbeterd worden door een verbetering van de kosten/batenverhouding. De besluitvorming binnen het bosbedrijf en de beslissingen over de mate van funktieervulling moeten gericht zijn op een optimaal resultaat.

Ir. de Lange stelde dat het verkrijgen van een hoge houtvoorraad van goede kwaliteit, een doorslaggevende verbetering voor een bosbedrijf kan betekenen : "Goed hout moet. Zo'n bos met veel kwalitatief hoogwaardig hout krijg je niet in een paar jaar voor elkaar, daarom : Goede moed houden !"

Hij verdedigde ook de stelling dat het subsidiestelsel in de Nederlandse bosbouw meer moet gerelateerd worden aan de waardetoeename van de staande houtvoorraad.

De heer van der Hoeven vertegenwoordigde de Bosgroep Salland-Twente die zich reeds enkele jaren richt op de rol van bosbijprodukten in het bosbedrijf. Hun mening is dat de bosbijdrageregelingen zich meer zouden moeten richten op de verbetering van de produktiviteit van de bosbedrijven.

De uiteenzetting van de heer Duringhof over de rekreative waarde van bossen en over de kosten en de opbrengsten (o.a. de toegangsheffing) van de rekreatiefunctie werd druk besproken.

In hoeverre de natuurbehoudswaarde (functie van de natuurwaarde en natuurlijkheid van het bos) op zichzelf en via de houtproduktie, de rekreatie en de bosbijprodukten, invloed heeft op het exploitatieresultaat, werd besproken door de heer Kuper.

Met deze laatste spreker werd de voormiddag afgesloten. Heel de namiddag werd geweid aan een open discussie over de adviezen van deze sprekers...

T. Siegers

"God schiep uit de chaos de hemel en de aarde" (Genesis)

Als God de wereld uit de chaos schiep, wie schiep dan de chaos? Kuade tongen beweren dat het de politiciërs waren, degenen die de wetten maken en beslissingen nemen op het hoogste vlak. Indien dit werkelijk zo moest zijn, hebben zij, in elk geval, vele helpers: de talloze drukkingsgroepen en drukkingssystemen, die hun invloed bevestigd willen zien of hun belangen verdedigd, de duiders, die het nieuws zetten naar hun hand wat hun gelijk verzekert, de dweeppzuchtige argelozen, die steeds weer op papieren oplossingen aandringen.

Eén zaak is zeker, de chaos is geschapen en zijn aangezicht is bekend: een stortvloed van wettelijke voorschriften, ontelbare regeringen, exekutieven en raden, door onkreukbaren geleid, en een monsterachtige bureaucratie, die als hoofddoel heeft zichzelf in stand te houden. Meer dan 55 000 legale beschikkingen, wetten, dekretten, besluiten, uitgevaard door koning, exekutieve of minister, die tussen 1.1.1981 en 31.12.1985 de wereld werden ingestuurd, hebben de Moniteur Belge - Belgisch Staatsblad tot het omvangrijkste dagblad van dit land gemaakt. En dan zijn er nog de ontelbare provinciale en gemeentelijke reglementen die maken dat de boseigenaar te Bornem beleefd moet verzoeken een boom te mogen kappen, terwijl hij te Turnhout bestraft kan worden wanneer hij zijn dichtstaand bos dunt.

Een duistere macht is er schijnbaar in geslaagd het Peter-principe ("Bevorder iemand zo hoog tot hij een post bezet, waarvoor hij volledig onbevoegd is") ook op het wetgevend werk toe te passen ("Wanneer alles wettelijk geregeld is, is niets meer geregeld").

De wetgever is een koene huisvrouw geworden, die alles wat ze op haar weg vindt zorgvuldig opbergt in lade of kast. Waar het ligt heeft geen belang. Of men het nog ooit zal terugvinden is niet zeker. Belangrijk is evenwel dat alles netjes werd opgeruimd en dat de tafel proper is. Dergelijke chaos heeft bewerkt dat het verplicht verzoek tot het kappen van een boom als een bouwvraag wordt aangezien. De ministers beslissen hoe men op de universiteit moet buizen. Men zal de trein eerst laten lopen omdat het dan veel gemakkelijker wordt de effecten te rapporteren.

Het is daarom hoog tijd de andere toer op te gaan. Wij moeten wetten hebben, die we verstaan, goedkeuren en kunnen toepassen. Wij hebben behoefte aan een nieuwe mentaliteit. Wij willen geen tweede decennium wachten op een eenvoudig dekreet tot bescherming van het bos, dat het algemeen welzijn moet dienen en niet is gebouwd op de vrijwaring van particuliere belangen van personen en verenigingen.

Diogenes

uit de provincie

"HOGE BOSRAAD" IN RAVELS !

Sinds het begin van 1986 werd in de schoot van de gemeente Ravels een gemeentelijke bosraad opgericht. Dit lovenswaardig initiatief kwam tot stand dankzij de jarenlange voortreffelijke samenwerking tussen de plaatselijke vertegenwoordigers van Bos- en Groenbeheer (Waters en Bossen) en de gemeentelijke diensten.

De gemeente Ravels bezit op haar grondgebied meer dan 600 ha onderworpen bos, voornamelijk naalddhout doch ook een gedeelte loofhout, aangeplant op vroegere afgedekte stortterreinen. Ravels is alsnog rijkelijk bedeed met boswachters, nl. 4 technische beambten waarvan er 2 eveneens de dienst verzekeren in de 810 ha staatsbos, eveneens gelegen op haar grondgebied. Haar bebossingsindex bedraagt mede hierdoor niet minder dan 17.5 %.

In deze bosraad zetelen enkele schepenen en vertegenwoordigers van de technische dienst en openbare werken evenals de plaatselijke houtvester en de technisch beambten. In de bijeenkomsten die in principe om de 2 maanden plaatsvinden worden konkrete voorstellen geformuleerd en besproken op bospolitiek (onttrekkingen, bestemmingswijzigingen, ...), doch vooral op technisch vlak (planning en uitvoering van allerlei werkzaamheden in het

bos) zodat in daaropvolgende gemeenteraadszittingen de beslissingen meer gedetailleerd en met de nodige argumenten kunnen voorgelegd worden.

Reeds nu werd bewezen dat zowel gemeentelijke beslissingen als technische werken hierdoor nauwkeuriger en sneller konden gerealiseerd worden. Daarnaast kan deze raad de goede samenwerking tussen beide diensten blijvend garanderen.

A. Versteynen

buitenland

DE REUZEPANDA IN CHINA

Het Wereld Natuur Fonds, vroeger bekend als World Wildlife Fund, werd ter gelegenheid van zijn vijftiende verjaardag herdoopt in World Wide Fund for Nature. Hoewel iets meer gestroomlijnd op de stickers is het symbool van WWF hetzelfde gebleven : de reuzepanda.

Na een kwarteeuw inspanningen voor het behoud van bedreigde diersoorten en hun habitat staat WWF voor een bijzondere uitdaging : de redding van de reuzepanda zelf.

1. DE REUZEPANDA EN ZIJN HABITAT

De reuzepanda (*Ailuropoda melanoleuca* David) is wereldwijd gekend, niet alleen via WWF, maar ook vanwege de zogenaamde "pandadiplomatie" tijdens de politieke dooi tussen de USA en China in het begin der jaren zeventig. Toch blijft het dier een biologisch raadsel.

Zo zijn zoölogen het er niet over eens of de reuzepanda tot de echte beren (*Ursidae*) dan wel tot de wasberen (*Procyonidae*) behoort. En dat de Chinezen er zelf ook niet helemaal uitkomen blijkt wel uit de meest gebruikte naam die het dier in

zijn vaderland draagt : da xiong mao of grote beerkat.

De oudste fossiele vondsten van de reuzepanda dateren van het Vroeg-Pleistoceen (ongeveer 3 miljoen jaar geleden) en duiden erop dat het oorspronkelijk verspreidingsgebied te situeren valt tussen Burma en Peking. Het huidige pandagebied beslaat slechts 29 500 km², in drie Chinese provincies (Sichuan, Shaanxi en Gansu), aan de oostelijke rand van het Tibetaanse plateau.

Grote variaties in topografie (1000 tot 6000 m), klimaat, bodem en hydrologische

Quan-Quan, resident van het breeding station van Hetanping.

regimes resulteren in een uitzonderlijk grote verscheidenheid aan bostypes in het pandahabitat. Het groot aantal genera van boomsoorten gemeenschappelijk met de West-Europese gematigde zone is zeer merkwaardig : *Tilia*, *Fagus*, *Betula*, *Prunus*, *Quercus*, *Acer*, *Abies*, *Larix*. Op onbegrijpelijke wijze is de panda doorheen de evolutie nagenoeg uitsluitend afhankelijk geworden van bamboebladeren en -scheuten.

Bamboe, voornamelijk *Fargesia* en *Sinarundinaria*, is een element van de onderetage in het gemengd loof/naaldbos. De bovengrens van het pandahabitat is een natuurlijke barrière : alpenformaties met Rhododendron op 3500 m. Menselijke bewoning en landbouw belet het voorkomen van de reuzepanda lager dan 1800 m.

2. DE LAATSTE 500 PANDAS ...

De achteruitgang van de pandapopulatie is rechtstreeks in verband te brengen met explosieve groei van de bevolking in China. Sichuan is China's dichtst bevolkte provincie waar letterlijk elke vierkante meter minstens één gewas per jaar moet opbrengen. Alle enigszins koloniseerbare valleien zijn ingenomen door de landbouw waardoor de panda steeds hogerop de bergellingen gedreven wordt.

Zijn afhankelijkheid van een paar bamboesoorten in een voortdurend inkrimpend areaal hebben tot een spektakulaire daling van de populatie geleid. Bovendien bloeit bamboe gregarisch om de 50 tot 80 jaar en sterft dan massaal af. Twee bloeiperiodes in 1977/78 en 1983 hebben het aantal pandas van iets meer dan 1000 tot ongeveer 500 herleid.

Geringe vruchtbaarheid en okkasionele vangst in strikken die uitgezet worden

De Pitiao vallei in Wolong. Het World Food Programme voorziet in de relokatie van 3000 boeren die illegaal in het reservaat wonen.

voor de zwarte beer zijn bijkomende negatieve factoren.

In Wolong, het grootste reservaat met een oppervlakte van 2000 km², is bosexploitatie gestopt sinds 1975, maar bamboe die open vlakten koloniseert is heel wat minder voedzaam dan die welke in de onderetage van het bos groeit. Boven genoemde fenomenen hebben uiteindelijk tot gevolg dat er geïsoleerde "pockets" ontstaan die door de topografie van het terrein of menselijke aanwezigheid genetische uitwisseling tussen verschillende groepen onmogelijk maakt. Inteeit leidt tot verdere achteruitgang van de soort.

3. MAATREGELEN TOT BEHOUD VAN DE PANDA

Niet alleen voor het WWF is de redding van de panda een prestigezaak. Het dier speelt in de Chinese cultuur en mytholo-

Het pandahabitat van Wuyipeng in Wolong (2500 m).

gie een belangrijke rol en wordt dan ook aanzien als een te beschermen deel van het nationaal erfgoed. Een gezamenlijke inspanning van Chinese en WWF experts startte in 1980 met een grootscheepse inventaris van de populatie en een onderzoeksschema om het gedrag en de biologie van de reuzepanda in het veld te bestuderen. Verschillende reservaten werden bij wet opgericht en de eerste beheersplannen zijn reeds klaar. Die moeten niet alleen toelaten het voortbestaan van de panda te verzekeren, maar daarbij ook het volledig ecosysteem van het Oost-Tibetaanse bos te beschermen.

Nieuwe technieken worden aangewend. Via radio tracking wordt het gedrag van de panda bestudeerd. Gebruik van multitemporale satellietbeelden betekent een niet geringe tijd- en geldwinst voor een objectieve en snelle kartering van moeilijk te bereiken pandahabitat. In een nieuw kweekstation in Hetaoping (Wolong) wordt kunstmatige inseminatie toegepast om een snellere groei van de populatie

te bewerkstelligen. Een pandajong van de tweede generatie in gevangenschap werd in augustus 1986 in Wolong geboren. In het pandahabitat worden in proefvlakken regelmatig biomassametingen uitgevoerd om de hergroei van de bamboe op de voet te kunnen volgen.

Slechts met wetenschappelijk gefundeerde beheersmaatregelen, veel volharding en de volledige medewerking van de lokale bevolking en de verantwoordelijke Chinese autoriteiten kan de redding van de reuzepanda een feit worden. Dat de Chinese deur voor het Westerse toerisme op een bredere kier komt te staan kan een gelegenheid zijn om naast een onvergelykbaar rijke cultuur ook een boeiend natuurlijk erfgoed te appreciëren.

Het Laboratorium voor Teledetectie en Bosbeheersregeling (Prof. R. Goossens), RUG, verleent sinds september 1986 zijn medewerking aan het WWF Pandaprojekt in de Volksrepubliek China.

R. De Wulf

"LE GRAND LIVRE DE LA FORET WALLONNE"

Uitgeverij Pierre Mardaga, rue de la Province 37, 4020 Liège, 1ste druk december 1985, ingebonden, gekartonneerd, 434 pagina's, formaat 30 x 23,5 cm, vierkleurendruk op 135 g papier, meer dan 200 kleurenillustraties, prijs 1 950 fr.

Ongetwijfeld is het bos de belangrijkste natuurlijke rijkdom voor Wallonië. Door de wet van 8 augustus 1980 is het bosbeheer een regionale aangelegenheid geworden. Het is dan ook de Waalse Executieve die het initiatief genomen heeft dit luxueuze en kwalitatief uiterst hoogstaand boekwerk tot stand te brengen. Het gaat om een syntheseswerk waaraan een dertigtal auteurs hun medewerking verleend hebben. Onder hen treffen we quasi alle namen van de grootste kenners van het Waalse bos. Ook de bijzondere vormgeving en de onuitgegeven fotografie zijn Waals. Naar verluid zou enkel het papierdeeg niet van Waalse makelij zijn ...

Het bos wordt onder al zijn aspecten bestudeerd. Zowel de economische, ekologische als sociale functies worden grondig

behandeld. Tevens is er een niet onbelangrijk deel gewijd aan de geschiedenis en evolutie van het bos in Wallonië, de technologie en industrie, de folklore en zelfs de kunst. Alle teksten zijn actueel en wetenschappelijk gefundeerd maar weergegeven in een ook voor de leek leesbare taal.

Naast de prachtige foto's bevat het werk ook de - misschien wel overbodige - reproducties van 65 aquarellen behorend tot het Musée de la Forêt van de provincie Namen. Deze stellen de meest in Wallonië voorkomende bomen en heesters voor.

Het gaat hier werkelijk om een origineel werk, dat zowel interessant is voor de bosbouwer als voor de visser, jager of weekendwandelaar. Het grote succes dat het boek kende van in het begin af - nog voor de persvoorstelling kon men al een tweede druk aankondigen - is dan ook volkomen terecht. Le Grand Livre de la Forêt Wallonne : een boek dat ook in Vlaanderen thuishoort op de boekenplank.

Ph. Maertens

PUBLIKATIES OVER WATERKWALITEIT IN VLAANDEREN

De kwaliteit van de waterlopen en in het bijzonder deze in het Vlaams Gewest is voor het overgrote deel zeer slecht. Deze situatie dewelke reeds jaren aansleept, heeft in vele waterlopen de visstand ofwel uitgeroeid ofwel veel schade berokkend. Aangezien de waterlopen, waarin nog visleven mogelijk is, bijzonder schaars geworden zijn en waarvan sommige dan nog in een kritieke situatie verkeren, is het des te belangrijker de visstand te beschermen en deze wateren te vrijwaren van vervuiling.

Om aan deze toestand te verhelpen heeft de dienst Groenbeheer en de Visserijkommissie van Brabant beroep gedaan op het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie voor een grondige studie van de viswateren in Brabant.

Het resultaat is het rapport "Studie van de waterkwaliteit van de visuitzettingsplaatsen in Vlaams Brabant" (G. VANHOOREN en DE SCHUTTER, J., juni 1986).

In dit rapport wordt de waterkwaliteits-toestand van zowel bestaande als mogelijke visuitzettingsplaatsen in Vlaams Brabant vanuit chemisch en biologisch oogpunt besproken.

In een eerste deel worden toelichtingen gegeven over de opzet van het onderzoek en over de gehanteerde kwaliteitscriteria. Verder worden per viswater zowel de chemische als de biologische meetgegevens uitgebreid weergegeven en besproken, waarbij deze worden getoetst aan de biotisch- en benelux-index.

Tenslotte worden besluiten en aanbevelin-

gen geformuleerd die voornamelijk het vermijden van de steeds weerkerende vissterfte beogen.

Dit rapport is gratis te verkrijgen op de dienst Groen - Waters en Bossen (AROL), Belliardstraat 12-18, 1040 Brussel.

In dit verband kan tevens vermeld worden dat door het IHE 2 rapporten werden gepubliceerd :

- Kaart van de biologische kwaliteit van de waterlopen in België - Een bilan voor 1985.
- Kaarten van de chemische kwaliteit van de waterlopen in België voor 1985.

Beide rapporten kunnen verkregen worden door storting van 100 fr./ex. op postrekening 000-2005953-90 van het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie, J. Wuytsmanstraat 14, 1050 Brussel.

info

JEUGDAKTIE NATUURBEHEER EN LANDSCHAPSZORG 1987

De Stichting Leefmilieu steunt sinds de oprichting in 1970 groepen jongeren van 15-25 j., die zich vrijwillig inzetten om de eigen aard van het Vlaams landschap te behouden of te herstellen. Ook in 1987 wil de Stichting Leefmilieu via deze jeugdaktie jongerenprojecten inzake natuurbeheer of landschapszorg mogelijk maken. In totaal wordt hiervoor een bedrag van 1 miljoen Bfr. ter beschikking gesteld. Bij de selectie van de ingezonden projecten wordt absolute voorrang verleend aan echt natuurbeheer en ekologisch verantwoorde landschapszorg.

Enkele voorbeelden :

- Beheers- en opruimingswerk in natuurreservaten en waardevolle natuurgebieden ;
- Herwaardering, verzorging en/of aanplanting van houtwallen, hagen, houtkanten, (knot)bomenrijen, ...
- Aanplanting van inheemse boomsoorten, arboreta, hoeverfraaiingsprojecten ;
- Beschermingsprojecten voor bedreigde planten- en diersoorten.

De projecten moeten vóór 28 februari 1987 in de vorm van een getypt dossier worden ingezonden naar :

Stichting Leefmilieu VZW
p/a Rockoxkomplex - Kredietbank
Kipdorp 11 - 2000 Antwerpen

BRUULBOS IN DE KIJKER

In juni 1975 kocht het gemeentebestuur van Lovenjoel (nu Bierbeek) met staatssubsidies een gedeelte (18,12 ha) van het Bruulbos, gelegen op het grondgebied van de gemeente Bierbeek. Het doel van deze aankoop was de openstelling voor passieve recreatie en de vrijwaring van een stukje waardevolle natuur.

Sinds begin '86 werd een B.T.K.-ploeg leefmilieu aangesteld die o.m. belast werd met de uitwerking van een beheersplan, dat, naast bosbouwkundige en ecologische maatregelen, ook een aantal infrastructuurwerken omvat. Om het educatief aspect van het bos niet uit het oog te verliezen, werd een bosleerpad uitgestippeld ten behoeve van het Lager en Sekundair Onderwijs. Het werd officieel ingewandeld op 4 oktober 1986.

Aan de hand van in het bos aangebrachte naambordjes en een begeleidende brochure, wordt een beschrijving gegeven van de belangrijkste bomen en struiken in het bos. In de brochure wordt de nadruk gelegd op de samenhang in de natuur en het bos in het bijzonder.

De brochure kost 50 fr. en is verkrijgbaar bij :

Dienst Leefmilieu van de gemeente Bierbeek
Stationsstraat 30
3042 Bierbeek (Lovenjoel)
Tel. 016/46.01.82

LANDSCHAPSWANDELING
ALDEN BIESEN

Na de publikatie van "Landschapswandeling Nieuwenhoven" in 1985, verscheen onlangs de vernieuwde versie van "Landschapswandeling Alden Biesen" als tweede in de reeks van publikaties over typisch Limburgse landschappen, uitgegeven door het Provinciaal Natuurcentrum Rekem. Het rijk geïllustreerd boekje behandelt de omgeving van het kasteel in Bilzen aan de hand van een 3,5 km lange wandeling, waarbij de verschillende aspecten van het domein uitgebreid aan bod komen : bodem en reliëf, inplanting van gebouwen en dreven, landbouw, flora en fauna. Door middel van praktische tips kan de bezoeker zelf een aantal interessante waarnemingen doen.

Het 120 pagina's tellende boekje kost 150 fr. (170 fr. bij verzending) en is te verkrijgen bij :

Provinciaal Natuurcentrum
Populierenlaan 30
3620 Lanaken
tel. 011/71.44.44

KEUZELIJST
"BOSSEN VOOR MENSEN"

Naar aanleiding van de Week van het Bos stelden de redacties van Jeugdboekengids en Boekengids (kritische maandbladen over respectievelijk jeugdliteratuur en literatuur voor volwassenen) een keuzelijst samen : Bossen voor mensen. Deze keuzelijst bevat een kritische selectie uit hetgeen er de laatste jaren op dit vlak voor jong en oud verscheen. Zowel oorspronkelijk Nederlandstalige als vertaalde werken komen aan bod en alle uitgaven zijn toegankelijk voor een breed publiek. Het gedeelte voor volwassenen bevat alleen informatieve werken, die beoordeeld werden op hun informatieve en illustratieve waarde. Het gedeelte voor de jeugd bevat ook verhalen die zich in het bos afspelen en waarin de liefde voor de natuur en het belang van bomen en bossen tot uiting komt. Deze boeken werden eveneens naar hun literaire en stilistische kwaliteiten geëvalueerd.

Deze keuzelijst kan een handig instrument vormen voor elkeen die rond het thema bos informatie wil bieden of activiteiten wil opzetten, zoals geleide boswandelingen, discussie-avonden rond bosbeleid, tentoonstellingen, bosklassen, projektdagen. Voor hen en de bibliothekaris die n.a.v. de Week van het Bos mee in de boot wil springen kan de ondersteuning van goed uitgewerkte, toegankelijke informatieve uitgaven over bossen van belang zijn. Het gedeelte over kinderboeken biedt uiteraard ook naar het onderwijs toe diverse mogelijkheden.

Voor alle inlichtingen : K.C.L.B.
Mutsaertstraat 32
2000 Antwerpen